

Universitat de Girona
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales

Diplomatura de Ciències Empresariales
Curs 1997-98
Anual
Assignatura troncal
9 crèdits

Departament d'Economia
Campus de Montilivi
17071 Girona

Fax 34 (9) 72 41 8032
c.e. csaurina@enterprise.udg.es

PROGRAMA D'ESTADÍSTICA

Professors/es: Antònia Barceló, Josep Muñoz, Anna Ronquillo, Marc Sàez, Carme Saurina.

Objectius: Els objectius fonamentals de l'assignatura són:

- 1- Proporcionar als estudiants uns coneixements bàsics sobre els mètodes i tècniques de l'estadística descriptiva i inferencial com instruments d'anàlisi dels mètodes econòmics i de gestió empresarial.
- 2- Que els estudiants siguin capaços d'aplicar els coneixements obtinguts a dades reals
- 3- Familiaritzar l'estudiant en el coneixement i maneig del programa estadístic SPSS.

Programa teòric:

Primer quadrimestre

I- ESTADÍSTICA DESCRIPTIVA

- 1.- Introducció: Estadística: que és i de què s'ocupa?.- Evolució històrica.- Població i mostra: estadística descriptiva i inferència estadística.- Aplicacions de l'Estadística dins l'Empresa i l'Economia.- El mètode estadístic.
- 2.- Organització i anàlisi descriptiva de dades univariants
  - 2.-1 Tipus de dades i mètodes d'obtenció.- Escales de mesura.- Observacions temporals i no temporals.- Fonts de les dades estadístiques.- Distribucions de freqüències.- Tabulació.- Representació gràfica de caràcters quantitius o numèrics: diagrama de barres, histograma, polígon de freqüències, diagrama de freqüències acumulades, polígon de freqüències acumulades, gràfic de tiges i fulles.- Representació gràfica de caràcters qualitius o atributs: diagrama de rectangles, diagrama de sectors, pictogrames, cartogrames.- Piràmides de població.
  - 2.2 Mesures de posició: Característiques del valor central.- La mitjana aritmètica: simple i ponderada.- La mediana.- El mode.- Mesures de posició no centrals: quartils i percentils. Concepte de dispersió.- Mesures de dispersió: rang, interval interquartil.líc, variància, desviació estàndard, coeficient de variació.- Asimetria i curtosi.- Tipificació o estandardització d'una variable.- Concepte de concentració.- Índex de concentració de Gini i corba de Lorenz. Diagrama de caixa o box-plot.

3.- Organització i anàlisi descriptiva de dades bivariants

- 3.1 Relació entre dues variables quantitatives: Distributions bivariants de freqüències.- Dependència funcional i estadística entre variables.- Mesures de dependència lineal: la covariància, el coeficient de correlació lineal de Pearson.- Mètode dels mínims quadrats: ajust o regressió lineal.- Relació entre valors observats, ajustats i residuals.- El coeficient de determinació.- Predicció.- Altres tipus d'ajust mínim quadràtics: potencial, hiperbòlic, exponencial: transformació de dades- Elasticitat: definició i càlcul segons els diferents tipus d'ajusts efectuats.
  - 3.2 Relació entre dues variables categòriques.- Estudi de taules de contingència: distribucions conjuntes, marginals i distribucions condicionades- Coeficients d'associació en taules h_{xk}: coeficient khi quadrat. Coeficient de correlació per rangs o coeficient d'Spearman.
  - 3.4 El model clàssic de les sèries cronològiques: Estudi de les components: models de descomposició.- Anàlisi de la tendència: mitjanes mòbils i mínims quadrats.- Estudi de la variació estacional: desestacionalització d'una sèrie.- Autocorrelació i correlació serial.
- 4.- Nombres índex.- Concepte i classificació.- Nombres índex simples.- Nombres índex complexos sense ponderar: Sauerbeck i Bradstreet-Dutot.- Nombres índex complexos ponderats de preus i quantitats: Laspeyres, Paasche i Fisher.- Propietats i relacions.- Enllaços i canvi del període base.- Fusió de dues sèries de nombres índex- Deflació de les sèries cronològiques.- Repercussió i participació.- L'IPC i altres índexs oficials.

II **PROBABILITAT**

- 4.- Introducció a la teoria de la Probabilitat.- Introducció històrica.- Esdeveniments i fenòmens.- Diferents concepcions del concepte de probabilitat.- La llei empírica de l'atzar: propietats fonamentals de les freqüències.- Axiomàtica del model de probabilitat.- Probabilitat condicionada.- Probabilitat a posteriori: Teorema de Bayes.
- 5.- Variabls aleatòries. Models de distribució de probabilitat.- Concepte de variable aleatòria .- Variabls aleatòries discretes: distribució de probabilitat i funció de distribució.- Variabls aleatòries contínues: funció de densitat i funció de distribució.- Esperança matemàtica, variància i desviació estàndard d'una variable aleatòria.- Models de distribucions de variabls aleatòries discretes: binomial, hipergeomètrica, i de Poisson.- Aproximació binomial-Poisson.- Models de distribucions de variabls aleatòries contínues: uniforme, normal, exponencial.- Aproximacions d'una binomial i d'una Poisson a la normal.- Tractament conjunt de variabls aleatòries.- Distribucions conjunta, condicionada i marginal.- Dependència i independència de variabls aleatòries.- Combinació lineal de variabls aleatòries: esperança i variància.

Segon quadrimestre

III **INFERÈNCIA ESTADÍSTICA**

- 6.- Mostreig i distribucions mostrals.- Concepte i mètodes de mostreig.- Estadístics i distribucions d'estadístics en el mostreig: mitjana, variància i proporció mostrals. Teorema central del límit.
- 7.- Estimació.- Concepte i propietats.- Estimador.- Propietats desitjables en un estimador: no biaix, eficiència i consistència.- Estimació puntual i per interval de confiança.- Estimació de mitjanes, percentatges i variància d'una població normal.- Cas de mostres petites: distribució t-Student.- Estimació de la diferència de dues mitjanes i de dues proporcions mostrals.- Igualtat de variàncies.- Distribució F-Snedecor.- Determinació de la mida de la mostra necessària per estimar mitjanes i proporcions.

- 8.- Contrast d'hipòtesi. - Hipòtesi estadística: concepte de prova d'hipòtesi. - Errors de tipus I i II. - Contrast uni i bilateral. - Nivell de significació. - Equivalència entre el contrast d'hipòtesi i l'interval de confiança. - Contrast d'hipòtesi per la mitjana poblacional, la variància poblacional i la proporció poblacional. - Contrast per la diferència entre: dues mitjanes poblacionals i dues proporcions poblacionals. - Contrast per la raó entre dues variàncies poblacionals. - Contrast d'hipòtesi per les variables qualitatives. La distribució khi-quadrat
- 9.- Anàlisi de la variància. - Conceptes generals: aplicabilitat a l'estudi de la diferència entre més de dues mitjanes. - Anàlisi de la variància amb un criteri de classificació. - Anàlisi de la variància amb dos criteris de classificació.
- 10.- El model de regressió lineal .- El model lineal simple: especificació i hipòtesis del model. - Estimadors mínim quadràtics: inferència sobre els paràmetres del model. - Mesures de qualitat d'ajust: el coeficient de determinació i la variància residual. - Verificació de les hipòtesis del model: diagrama de residus versus valors previstos, diagrama probabilístic normal dels residus. - Utilització del model: predicció puntual i per interval. - Limitacions del model. -

Concreció i objectiu de les pràctiques:

Al parlar aquí de pràctiques d'estadística ens referim exclusivament a les sessions realitzades a l'aula informàtica amb l'utilització del paquet estadístic SPSS. Les sessions de problemes, enteses també com a hores pràctiques, es realitzen a l'aula de classe degudament intercalades amb les sessions més teòriques a fi de reforçar els conceptes i aprendre'n la seva utilització.

Els objectius generals a aconseguir amb les pràctiques a l'aula informàtica són els següents:

- ➊ Millor comprensió dels conceptes.
- ➋ Resolució de més quantitat d'exercicis.
- ➌ Tractament de dades reals
- ➍ Coneixement i interpretació dels outputs estadístics habituals.
- ➎ Aprofundiment de les distribucions de probabilitat a través de la simulació.

Aquestes sessions de pràctiques es realitzaran quinzenalment al llarg de tot el curs acadèmic.

Contingut del programa de pràctiques

Programa de pràctiques pel primer quadrimestre

Descriptiva univariant:

1.- Introducció al programa informàtic: Menús i comandaments principals. Entrada i manipulació de dades. Gravació i recuperació de dades. Arxius externs.

2.- Exploració de les dades: Taules de freqüències. Gràfics: histograma, boxplot, diagrama de barres, stem-and-leaf. Càlculs estadístics: Mitjana, mediana, quartils.

Descriptiva bivariant

3.- Distribucions bivariants amb dues variables numèriques: Diagrama bivariant. Correlació. Regressió lineal simple.

4.- Distribucions bivariants amb una o dues variables categòriques: Aplicació de subcomandaments per distingir les categories. Taules de freqüències conjuntes. Obtenció del coeficient chiquadrat i del coeficient d'associació de Pearson.

Sèries temporals

5.- Anàlisi clàssic de sèries temporals I: Gràfics temporals. Anàlisi de la tendència: ajust mínim quadràtic i per mitjana mòbil.

6.- Anàlisi clàssic de sèries temporals II: Descomposició d'una sèrie. Índexs estacionals. Desestacionalització.

Programa de pràctiques del segon quadrimestre

Probabilitat

1.- Simulacions: Generació de nombres aleatoris. Simulació de distribucions discretes de probabilitat: Bernoulli, Binomial, Poisson. Simulació de distribucions contínues de probabilitat. Càlcul de les probabilitats acumulades per les diferents distribucions de probabilitat estudiades.

Inferència estadística

2.- Estimació de paràmetres: Estudi i interpretació d'interval de confiança per la mitjana poblacional i per la diferència de mitjanes poblacionals, tant en el cas de poblacions independents com en el cas de dades aparellades. Nivell de significació crític: interpretació.

3.- Contrast d'hipòtesis: Planteig i resolució de contrast d'hipòtesis per la mitjana i per la diferència de mitjanes poblacionals. Comprovació de la connexió existent entre les dues proves inferencials clàssiques: interval de confiança i contrast d'hipòtesi.

Models

4.- Anàlisi de la variància: Construcció i interpretació de taules ANOVA amb un i dos criteris de classificació.

5.- Regressió lineal simple: Interpretació i anàlisi del output. Proves de significació pels paràmetres.

6.- Regressió lineal simple: Estudi de la validació d'un model a través de l'anàlisi gràfic dels residus. Interpretació de la taula ANOVA associada a la regressió lineal.

Desenvolupament del programa al llarg del curs:

El programa teòric s'anirà desenvolupant al llarg dels dos quadrimestres amb el recolçament de sessions de resolució de problemes a l'aula i de sessions a l'aula informàtica.

Sistema d'avaluació:

L'avaluació de l'aprofitament de l'assignatura es farà mitjançant una prova quadrimestral de caràcter alliberador per l'examen final de juny, però no pel de setembre i un examen final al juny.

En cada quadrimestre els estudiants hauran d'entregar amb caràcter obligatori un exercici pràctic sobre els temes següents:

1er quadrimestre:

Exercici pràctic d'estadística descriptiva

2on quadrimestre

Exercici pràctic d'inferència estadística

La puntuació de les pràctiques representarà un 20% de la nota final del curs. Per superar l'assignatura cal que la nota de l'examen sigui superior a 4 punts i que el promig ponderat de les notes de l'examen i de les pràctiques sigui superior a 5 punts.

Bibliografia bàsica:

Estadística descriptiva

Martin Pliego, F.J.(1994): *Introducción a la Estadística Económica y Empresarial*, Ed. A.C. Madrid.

Probabilitats i inferència

Wonnacott, T.; Wonnacott, R. (1989): *Fundamentos de estadística para administración y economía*, Ed. Limusa, México.

Bibliografia complementària:

Estadística descriptiva

Peña Sanchez De Rivera, D. (1992): *Estadística Modelos y Métodos. Vol 1*, Ed. Alianza Universidad, Madrid.

Probabilitats i inferència

Kazmier, Leonard J.; Diaz Mata, (1992): *A. Estadística aplicada a administración y economía*. Ed. McGraw-Hill, México.

Novalés, A. (1997): *Estadística y econometría*, Mc Graw Hill, Madrid.

Peña Sanchez De Rivera, D. (1992): *Estadística Modelos y Métodos. Vol 1 i 2*, Ed. Alianza Universidad, Madrid.

Spiegel, M.R. (1990): *Estadística*, McGraw-Hill, Madrid.